

34
34
13
GASTAUTEUR FOLLOW THE MONEY Er komen steeds meer alternatieve financieringsbronnen voor mkb'ers. Maar, constateert oud-Rabobankier Michiel Werkman, banken zullen wel net deze financiers gaan samenwerken,

Michiel H.J. Werkman

MKB business consultant, columnist & gastauteur, schrijver v/h boek 'Rotbanken', projectleider VKN Kredietunies

MKB financiering kantelt, maar banken bepalen nog altijd de koers

27 mrt. 2015

Er komen steeds meer alternatieve financieringsbronnen voor mkb'ers. Maar, constateert oud-Rabobankier Michiel Werkman, banken zullen wel met deze financiers gaan samenwerken, hun preferentie positie in de kredietstapelning geven ze niet op. Zij willen vooral de mogelijkheden tot risicoloos investeren benutten.

(Deze column verscheen 24 maart 2015 ook op Follow The Money)

Sexy crowdfunding, degelijke kredietunie-initiatieven, investeringsfondsen, inhalige private investeerders: mkb'ers op zoek naar financiering hebben heel wat te kiezen de laatste tijd. Sommige partijen roepen nogal eens dat ze de hegemonie van de banken gaan doorbreken. Maar het totale aanbod is gefragmenteerd. En van samenwerking om kredietnemers continuïteit te bieden is nog onvoldoende sprake. Het kan best zijn dat de banken ooit zelf 'alternatieve financiers' zullen zijn, maar eer het zover is, zal nog héél veel water door de Rijn stromen. Tot 2008 was het doodgewoon om met elke financieringsvraag bij de huisbankier aan te kloppen. Daarom loopt tot 80 procent van alle zakelijke kredietverlening via banken. In totaal hebben zij ruim 300 miljard aan financieringen in het mkb uitstaan. Zelfs van een fractie van dat fenomenale bedrag kunnen de nieuwe aanbieders voorlopig alleen maar dromen. Sinds het begin van de economische crisis is de zaak wel flink opgeschud. De bereidheid van banken tot ruimhartige kredietverlening is, mede door strengere wet- en regelgeving, definitief beperkt. Waar menig ondernemer zich anno 2015 op verkijkt, is dat de komende jaren zijn kredietkansen negatief zullen blijven, zelfs als de economie aantrekt.

Banken kijken namelijk voor hun riskratings verplicht in de achteruitkijkspiegel. Zij zijn er daarnaast door de regelgevers op aangesproken nog meer risicomijdend te financieren.

Pijngrens

Ondertussen is bij veel mkb'ers de pijngrens bereikt of overschreden. Hun magere solvabiliteit en liquiditeit vormen een verhoogd risico op discontinuïteit. Koppel dat aan de wens kredietverlening voor banken rendabeler te maken en bedenk dat afhandeling van een nieuwe kredietaanvraag wel 5.000 tot 8.000 euro aan handlingkosten met zich meebrengt. Dat maakt snel duidelijk waarom banken aan cherrypicking blijven doen en hun loketten voor financieringen tot 500.000 euro liever gesloten houden.

Toch hebben ondernemers behoefte aan werkkapitaal en aan financieringen om weer investeringen mogelijk te maken. En ook aan krediet kleiner dan 500.000 euro. Dat heeft alternatieve financiers doen ontstaan die in het gat springen dat de banken open laten. Allemaal pogingen om de kredietverlening aan het mkb weer vlot te trekken én om daar zelf een graantje van mee te pikken. De banken onderkennen dat integrale bedrijfsfinanciering een lange worst is die uit verschillende plakjes bestaat. Zij zien het liefst één plakje risico dragend eigen vermogen en diverse plakjes eveneens risicodragende crowdfunding, private investeerder, lease, kredietunie en pas als allerlaatste een flinke moot risicoloze bankfinanciering. Voor een kleiner aandeel in het totale risico kan de bank dan comfortabel op nieuwe of reeds verstrekte zekerheden leunen.

Gestapeld financieren

Is die houding van de banken redelijk? Is dit een toekomstbestendige manier van gestapeld of hybride financieren? Ik denk het niet. Banken zullen in toenemende mate bereid moeten zijn, of ze zullen daartoe gedwongen worden, om bestaande zekerheden aan co-financiers af te staan. Om nieuwe zekerheden ook met hen te delen. Alleen dan is door alle geldschieters financiering mogelijk met een risico gewogen tarifiering voor ieders aandeel in het totaal.

Op dit moment moeten ondernemers tot 12 procent rente betalen aan *spaarders* die via crowdfunding 100 procent risicodragend hun *spaargeld* uitlenen en ook de prijs van microkrediet ligt op dat niveau. Private investeerders verstrekken vaak tegen hogere rendementseisen risicodragend leningen of kapitaal. Zij willen een extra beloning tegemoet kunnen zien op basis van een aandelenbelang. En dan zijn er nog twee verschillende vormen van kredietunies. Ondernemerscoöperaties die tegen een fikse rente één op één *bemiddelen* tussen investeerders en een geldnemer en kredietcoöperaties die vanuit een gezamenlijke spaarkas van ondernemers geld aan meerdere kredietnemers uitlenen. Private investeerders waren er altijd al. Crowdfunding voor mkb bestaat in Nederland nu een jaar of vijf. Het maakt een stormachtige groei door van 33 miljoen in 2013 naar 63 miljoen euro in 2014.

Het ziet er nu al naar uit dat het in 2015 weer minimaal zal verdubbelen. Naar mijn mening is dat vooral een gevolg van het lokkertje van een extreem hoge rentevergoeding ten opzichte van banksparen. Weliswaar realiseren ze een spectaculaire groei maar ten opzichte van het totaal aan uitstaand zakelijk krediet is het verwaarloosbaar. Nieuwe investeringsfondsen boeken wisselende successen en kredietunies speelden nog geen enkele rol van betekenis. De nieuwe [wet Toezicht Kredietunies](#) kan daar in de loop van dit jaar wel verandering in gaan brengen.

Geen samenhang

Alle nieuwe initiatieven bieden vooral het meest risicovol geachte deel van het mkb een kleine extra toegang tot financiering. Samenloop en stapeling van die nieuwe mogelijkheden onderling, laat staan met banken, om kredietnemers toekomstgericht maatwerk te leveren is echter nog ver weg. Dat vloeit onder andere voort uit fundamentele verschillen in kredietbeoordeling, verschillen in monitoring, of in het ontbreken daarvan, bij lopende financieringsrisico's. Daarnaast vormen conflicterende condities en bijvoorbeeld renteperiodes en aflossingsschema's die niet op elkaar afgestemd zijn, valkuilen voor het continuïteitsperspectief. De ontbrekende samenhang tussen geldschieters onderling maakt financieren voor ondernemers complexer en duurder. En risicovoller, gek genoeg, zowel voor de geldgever als de geldnemer! Zelfs als er sprake is van een AFM-vergunning of -onthefving bij een of meer geldschieters. Er is namelijk nog niemand die continu over het volledige risicobeeld van een kredietnemer beschikt of die samenhangend maatwerk levert. Een regisseur die de overall continuïteit bewaakt ontbreekt. Daarnaast heeft elke geldschieder, afhankelijk van zijn positie, een eigen agenda als het er een keer om gaat spannen.

Preferente positie banken

De afhankelijkheid van bancair krediet zal zeker gaan afnemen. Omdat de positie die de banken met hun enorme marktaandeel innemen ijzersterk is, zal dat slechts geleidelijk gaan. Het mkb is wel sterk afhankelijk van externe geldschieters. Dit vereist dat de alternatieven meer slagkracht ontwikkelen. Meer samenwerken, standaarden ontwikkelen en maatwerk leveren, ook met banken. Die zullen daar uiteindelijk toe bereid zijn. Ze moeten dan alleen afstand mogen en willen doen van hun preferente positie. Alleen dan wordt aan de risico's van alle (particuliere) geldschieters en aan die van de geldnemers recht gedaan. Daar hebben de banken nu het roer voor in handen en dat maakt dat er nog een heel lange weg te gaan is voordat we in ons land de bank een *alternatieve financier* zullen noemen.

(Michiel Werkman is voormalig zakelijk bankier. Sinds 2012 staat hij als onafhankelijk business consultant mkb ondernemers bij in financierings- en derivatenkwesties. Michiel is gastdocent, auteur en uitgever van het boek Rotbanken, waarin hij ondernemers leert 'de taal' van geldschieters te spreken'. Voorts is hij medeoprichter van de Coöperatieve Kredietunie Stad Amsterdam en projectleider bij de Vereniging Kredietunies in Nederland.)